

In deze nieuwe reeks vragen we schrijvers terug te blikken op een literair hoogtepunt in hun carrière. Want wie o wie las in de middelbare school niét *Het reservaat* van Ward Ruyslinck?

In: *De Standaard*, van 5 januari 2007.

Climax – Ward Ruyslinck

Voor mij persoonlijk en voor een groot aantal lezers blijkt *Het reservaat* het onmiskenbare hoogtepunt in mijn literaire carrière te zijn. Deze utopische roman, verschenen in 1964, kende 22 herdrukken met een gemiddelde oplage van vijfduizend exemplaren, en werd vertaald in het Engels, Duits, Pools, Zweeds, Hongaars en Roemeens. Het succes werd ook versterkt door tal van toneelbewerkingen, onder andere door Theater Vertikaal in Gent en het Ochota Teatr in Warschau, een Poolse versie die bijna twee jaar op de affiche stond. In Vlissingen werd *Het reservaat* bewerkt tot een totaalspektakel (met toneel, orkest, ballet en koor) door een leraar, die naderhand een vriend van me werd, Aarnout de Bruyne. Aan de opvoering in 1971 namen tientallen leerlingen van de Rijksscholengemeenschap Scheldemond deel.

Dat leraren een grote waardering hadden en blijkbaar nog steeds hebben is niet zo ongewoon: Basile Jonas, de hoofdfiguur, is niet alleen leraar, maar ook een kwetsbare enkeling in een materialistische, horizontalistische maatschappij, ‘een witte olifant in de grijze kudde’. Hij eindigt op een tragische manier, als een ‘homo mollis’ opgezet en bijgezet -in Paalberg, een reservaat van overlevingstypen. Het was in feite mijn bedoeling een beeld op te roepen van een toekomstige Utipro-maatschappij, een samenleving gebaseerd op Utility-and-Profit, zoals die er eind twintigste eeuw uit zou zien. Deze visie is volgens mij min of meer bewaarheid geworden. De idee voor *Het reservaat* is ontstaan uit mijn eigen gevoelswereld, met andere woorden uit een sociaal engagement dat een maatschappij die haast uitsluitend op de pijlers Nut en Winst steunde, verfoeide en verwierp. De recensies waren over het algemeen zeer lovend, zowel in Vlaanderen en Nederland als in Oost-Europa. Niemand minder dan Jan Greshoff schreef in *Het Vaderland*: ‘Hier is nu eindelijk een boek met hoge letterkundige eigenschappen, eindeloos gevarieerd van beeld en toon en dat de lezer aanleiding schenkt tot langdurige en diepgaande confrontaties met zichzelf.’

In Vlaanderen stak onder andere Hubert Lampo in *Volksgazet* de loftrompet over mijn opus 6. ‘In zijn nieuwe roman *Het Reservaat* heeft hij o.i. het dusver hoogste niveau van zijn kunstenaarschap bereikt.’

In het Noorden was Greshoff niet de enige criticus die zijn geestdrift uitte. In een uitzending van de VARA-radio gaf professor Garnt Stuiveling als volgt zijn mening over het werk te kennen: ‘Het hoogtepunt, ook van ironie en sarcasme, lijkt me het middendeel, het psychiatrisch onderzoek. Daar toont Ruyslinck een raak talent van typering, waarbij men de multatuliaanse uitspraak mag aanhalen – niets maakt scherpzinniger dan bitterheid van hart.’

In *Algemeen Dagblad* ten slotte kwam de befaamde prozaïst Barend Roest Crollius tot het vleierende besluit: ‘Ward Ruyslinck heeft met zijn roman, die men met recht een chef-d’oeuvre mag noemen, een werk geschapen dat van blijvende betekenis is voor ieder bewust levend

mens, een uiterst virtuoze roman die een waardig specimen vormt van Nederlandse romankunst op internationaal niveau.’

De enkele dissonanten in de kritiek, die mij cultuurpessimisme en een al te sombere toekomstvisie verweten, wogen tegen de veelvuldige loftuitingen niet op.

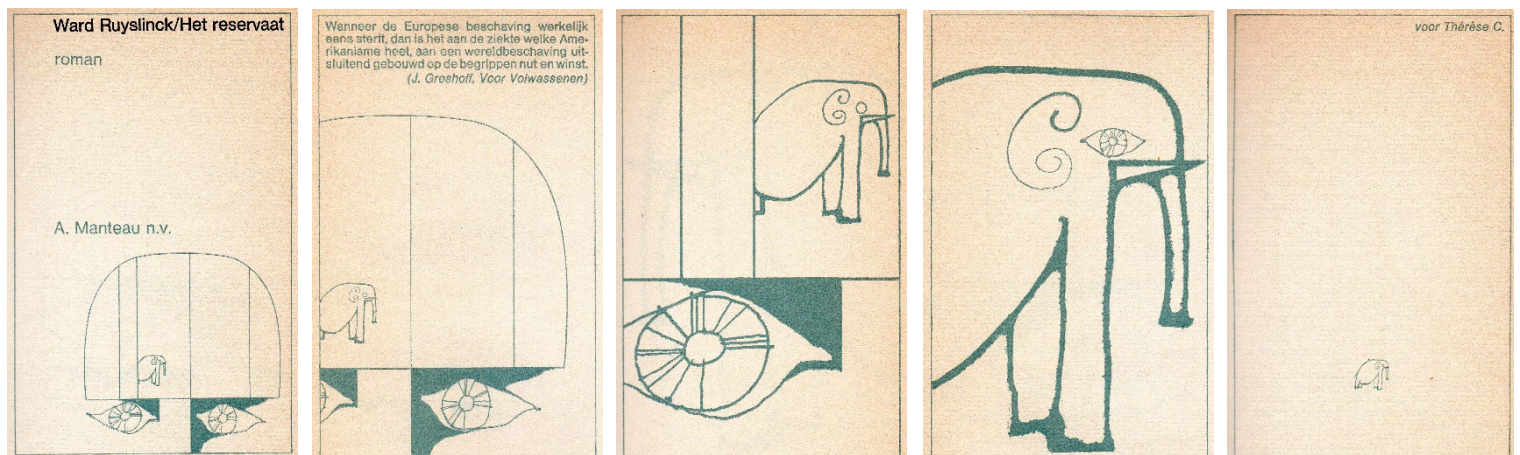
Niet alleen ontving ik na het verschijnen van *Het reservaat* tientallen spontane brieven van lezers, maar ik kreeg tot mijn verrassing en verbazing niet weinig positieve reacties van prominente figuren uit de politieke en culturele wereld. De belangrijkste van deze VIPS was in mijn ogen de Antwerpse burgemeester Lode Craeybeckx. Ik was uiteraard geveleid door het bijna amicale schouderklopje van deze grote, erudiete Vlaming, maar tegelijk voelde ik me enigszins gegeneerd, want hij was in feite mijn baas. Als kleine ambtenaar in de culturele sector kon ik alleen maar naar hem opkijken.



Foto: Michiel Hendryckx

In literaire kringen bleek ook vooral ‘de oude garde’ enthousiast te zijn over mijn nieuwe roman. Het liet me allesbehalve onverschillig felicitaties te ontvangen van Herman Teirlinck, Gerard Walschap, Marnix Gijsen, Hubert Lampo en Karel Jonckheere.

Wat me trouwens in het bijzonder verheugde was ook dat de werken die aan *Het reservaat* voorafgingen – *De onttaarde slapers*, *Wierook en Tranen*, *De Madonna met de buil*, *Het dal van Hinnom* en *De stille zomer* – met groeiend succes in het circuit bleven.



Het titelblad en de vier daaropvolgende pagina's van *Het reservaat* (1^e druk, ontwerp Stefan Mesker).